

medføre Ulempe eller Bekostning, som ikke vilde staa i rimeligt Forhold til Sagens Genstand eller den Betydning, Vidnesbyrdet kan antages at have for Sagens Oplysning. I borgerlige Sager kunne derhos Parterne, naar de ere enige derom, altid bestemme, at Vidnet skal føres ved dets eget Hjemting. I Tilfælde af *Anke* beror det for Straffesagers Vedkommende altid paa Højesteret eller vedkommende Landsret selv, om de i første Instans førte Vidner skulle føres paa ny for disse Retter, saavel som hvor eventuelle ny Vidner skulle føres. Derhos er der — for at sikre Højesteret mod Overbebyrdelse — givet denne Ret Beføjelse til ogsaa i borgerlige Sager at afslaa en Parts Begæring om at maatte føre Vidner umiddelbart for den, hvorimod der for *Anke* til Landsret i borgerlige Sager gælder de samme Regler som i første Instans.

8. Andre Hovedprinciper. Ved Siden af Offentlighed, Mundtlighed og Umiddelbarhed maa som karakteristisk for den ny Retsplejeordning i dens Helhed fremhæves, at den fastslaar Bevisbedømmelsens Frihed. Retten er i at bedømme tilvejebragte Bevisers Værdi ikke bunden eller indskrænket ved Lovregler. Naar de foreliggende Beviser ere i Stand til hos Retten at fremkalde Overbevisning om, at noget forholder sig paa en vis Maade, og kun da, er tilstrækkeligt Bevis for Forholdet ført, medens Bevisernes Art og Tal i sig selv er ligegyldig. Der gøres herved et sidste Skridt paa en Vej, som fremmede Lovgivninger have anvist, og paa hvilken dansk Retsudvikling i Virkeligheden allerede er langt inde. Den eneste Undtagelse af Betydning, som i Udkastene gøres fra det nævnte Princip, er den, at de gældende Regler om Adgang til at forlange Benægtelsesed over for Haandskrift og Handelsbøger saavel som i Paternitets-sager opretholdes. — Endvidere maa som et fremtrædende Træk ved den ny Ordning, saavel for den borgerlige Retsplejes som for Strafferetsplejens Vedkommende, nævnes, at der, i nødvendig Sammenhæng med Retsplejens Mundtlighed, er tillagt Retten en *temmelig vidtgaende procesledende Myndighed*. Retten eller dennes Formand vaager over, at Forhandlingen foregaar med den tilbørlige Orden og Værdighed, kan afbryde og tilrettevise Parter, Vidner eller andre, naar de tillade sig upassende Udtalelser eller utilbørlige personlige Angreb, kan eventuelt fratage den paagældende Ordet, skal saa vidt muligt hindre alt, hvad der til Unytte trækker Forhandlingerne i Langdrag, bestemmer i Reglen Rækkefølgen af de enkelte Dele af Forhandlingen, og slutter hver enkelt Del, naar den anser det paagældende Emne for tilstrækkelig behandlet, slutter Afhørelsen af et Vidne, naar den anser videre Afhøring for ørkesløs, har en betydelig Frihed til at samle, adskille og udstykke Sager, og saa fremdeles. Hvad særlig **den borgerlige Retspleje** angaar, maa endvidere fremhæves, at Forhandlingsmaksimen (d. v. s. Principet om, at det er Parternes egen Sag at sørge for Sagens Udvikling og Oplysning) vel i det hele bevares, men dog modificeres noget dels ved den Dommeren i alle Underretssager paalagte Vejledningspligt, dels ved den Dommerne i alle Sager tillagte Spørgsmaalsret. Denne sidstnævnte Beføjelse for Retten, der staar i nær Sammenhæng med Proce-

Maade, for at naa hen til Retten. For Landsret eller for Højesteret er ingen pligtig at møde som Vidne uden for den Landsretskreds, i hvilken han bor eller opholder sig, naar han vilde faa længere at rejse hen til Retten end 18 Mil paa Jærnbane eller Dampskib eller 6 Mile paa anden Maade eller en tilsvarende Vej længde delvis paa Jærnbane eller Dampskib og paa anden Maade. Ved Beslutning af Retten eller dens Formand kan det dog paalægges et fjærnere boende Vidne at give Møde for Landsret eller for Højesteret, naar det for Sagens Oplysning anses nødvendigt.